

Handläggare
Maria Thomelius
Telefon: 0850810312

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-04-23

Nya riktlinjer för handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen

Svar på remiss från Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Sammanfattning

Östermalms stadsdelsnämnd har ombetts av Kommunstyrelsen att yttra sig över förslag till Riktlinjer- Handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen. Stadsdelsförvaltningen välkomnar stadens ambition att genom riktlinjer bidra till ett förtydligande av handläggningsprocessen för ärenden som rör barn och unga. Förvaltningen menar att riktlinjen, i vissa delar, skulle kunna erbjuda mer fördjupning medan den i andra delar skulle kunna kortas. Vidare menar förvaltningen att delar av förslaget behöver förtydligas, däribland de resonemang som förs gällande metodval vid handläggning av enskilda ärenden. Förvaltningens synpunkter och kommentarer redovisas löpande utifrån förslagets struktur och inte utifrån prioritet.

Bakgrund

Kommunstyrelsens remiss gällande yttrande om förslag till Riktlinjer- Handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen inkom 2020-02-14. Stadsdelsnämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret till handa senast 2020-04-24.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen. Östermalms stadsdelsnämnds råd för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet utan något att anföra.

Ärendet

Ny lagstiftning och föreskrifter har trätt i kraft inom flera delar av området barn och unga inom individ- och familjeomsorgen.

Socialstyrelsen har gett ut nya vägledningar och handlägningsstöd som påverkar arbetet med barn och unga. Utifrån detta fanns ett behov att uppdatera Stockholms stads riktlinjer så att de överensstämmer med aktuellt regelverk. Vidare fick socialförvaltningen i budget 2019 flera uppdrag som handlade om en översyn av riktlinjerna, bland annat avseende allvarssamtal med unga och deras föräldrar inom 48 timmar efter det att det kommit socialtjänsten till kännedom att en ungdom för första gången begått eller misstänks ha begått brott. Samtliga dessa uppdrag har förts in i förslaget till nya riktlinjer.

I förslaget till nya riktlinjer har även barnrättsperspektivet setts över och förtydligats. Detta inför att barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020. Riktlinjernas struktur har omarbetats bland annat med tydligare hänvisningar till Socialstyrelsens föreskrifter, allmänna råd och handböcker.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar stadens ambition att genom riktlinjer bidra till ett förtydligande av handlägningsprocessen för ärenden som rör barn och unga. De av fullmäktige utfärdade riktlinjerna är bindande för nämndens arbete. Riktlinjernas fokus ska ligga på handlägningsprocessen och på så vis bidra till likställighet och rättssäkerhet inom staden. Av detta följer att riktlinjerna inte bör omfatta styrning som påverkar bedömningar i ett enskilt ärende. Den delen av handläggningen måste lämnas till handläggaren som, utifrån evidensbaserade metoder och beprövad erfarenhet, gör sina avvägningar. Förvaltningen menar att det finns stycken i förslaget till riktlinjer som tangerar att bli just styrande för bedömningar. Förvaltningens kommentarer till detta återfinns löpande i dokumentet.

Förvaltningen välkomnar det som kan tolkas som en ambition att minska omfånget av mängden text. Den tydliga kopplingen till Socialstyrelsens föreskrifter och andra styrdokument är särskilt positiv. I jämförelse med tidigare riktlinjer har vissa resonemang kortats medan andra fördjupats. Förvaltningen delar inte alltid den prioritering som gjorts och kommentarer till detta återfinns löpande i dokumentet.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Socialtjänstavdelningen

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Kapitel 2 Barnets rätt

Under rubriken *Barn som far illa* (s.14) återfinns en kort text som kompletteras med hänvisning till en proposition. Det är

förvaltningens mening att ett vidare resonemang kring denna, för socialtjänsten en huvudsaklig målgrupp, ska ges större plats så som i nuvarande riktlinjer. Till skillnad från många av Socialstyrelsens skrifter är en proposition inte alltid lättgenomtränglig. Riktlinjen riskerar därför att, i detta fall, inte bli ett stöd för handläggaren.

Kapitel 3 Samverkan

Förvaltningen välkomnar förslaget förtydligande av arbetet med samordnad individuell plan (SIP).

Under rubriken *Samverkan med utbildningsnämnden* efterfrågar förvaltningen ett förtydligande gällande ansvarsfördelningen. I förslaget till riktlinjer står ”När ett barn eller en ung person är, eller genom anmälan blir, aktuell inom socialtjänsten är det av stor vikt att vidta alla åtgärder som behövs för att stabilisera barnets eller den unges skolgång.” (s.16). Här behövs ett förtydligande kring det ansvar som åligger socialtjänsten.

Kapitel 5 Utredningsprocessen

I förslaget till riktlinjer fastslås i femte kapitlet att vissa arbets sätt såsom BBIC, och bedömningsmetoder, som NODS-PERC, ska användas. Samtidigt nämns inte andra vedertagna metoder som ADAD och SAVRY. Dessa återfinns endast i *kapitel 6 Unga lagöverträdare* och då endast som förslag. Förvaltningen menar att det måste vara tydligt att ambitionen alltid ska vara att använda metoder och/eller bedömningsinstrument som är evidensbaserade. Här bör hänvisning göras till Socialstyrelsen och den senaste kunskapen inom området.

Under rubriken *Mottagande av anmälan i Stockholms stad* står att den socialsekreterare som mottar en anmälan ska informera arbetsledaren för att en skyddsbedömning genast ska kunna ske (s.23). Det är förvaltningens mening att den socialsekreterare som tar emot en anmälan ansvarar för att göra en skyddsbedömning. Vid behov samråder denne med arbetsledare exempelvis när det gäller allvarigare anmälningar som rör våld eller övergrepp.

Under rubriken *Klargörande samtal med unga* (s.25) namnges specifika aktörer (Origo och Kruton) som kan ge stöd i samband med förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen ser en risk med att namnge aktörer då riktlinjen kan uppfattas som inaktuell om aktörer upphör, byter namn och/eller nya tillkommer.

Under rubriken *Beslut att inleda utredning* (s.26) står i förslaget till riktlinjer att beslut om att inleda eller inte inleda utredning bör

fattas av arbetsledare eller motsvarande. Förvaltningen menar att det ur ett rättssäkerhetsperspektiv är rätt att arbetsledaren fattar beslut om att inte inleda utredning. Beslut att inleda utredning bör dock kunna delegeras till socialsekreterare med särskild kompetens, till exempel inom en mottagningsgrupp. Detta bidrar till att hålla en hög rättssäkerhet för det enskilda barnet och att hålla tidsramen för förhandsbedömningar.

Under rubriken *Att inleda utredning* återfinns formuleringen ”*Stadsdelsnämnderna ska ha rutiner för hur de rutinmässigt bedömer i vilka ärenden det kan vara aktuellt att efterfråga medgivande att bryta sekretessen*” (s.26). Förvaltningen menar att texten riskerar att skapa en otydlighet gällande nämndens skyldighet att i samband med utredning av en orosanmälan inhämta information. Förvaltningen föreslår att denna skrivning tas bort. Det är positivt att påtala vikten av att göra den enskilde delaktig i utredningsarbetet genom att vara med vid exempelvis utredningssamtal på skola. Texten riskerar dock att skapa en osäkerhet kring nämndens möjlighet att inhämta uppgifter utan samtycke inom ramen för en barn- och ungdomsutredning.

Under rubriken *Utredningsplanering* (s.28) återfinns en kort text som kompletteras med en hänvisning till Socialstyrelsens skrifter. En betydande del av texten handlar om en specifik bedömningsmetod som ska användas vid utredning av misstanke om spelmissbruk hos den unge. Denna metod används inte idag inom barn- och ungdom då denna målgrupp är mindre förekommande. För att metoden ska implementeras krävs utbildningssatsningar och ekonomiska prioriteringar som det enligt förvaltningens mening saknas grund för. Förvaltningen föreslår en omdisponering av texten så att vägledning kring utredningsplanering ges utrymme och att stycket kring NODS-PERC tas bort.

Förvaltningen saknar en särskild rubrik gällande missbruk. Missbruk hos ungdomar är en mycket vanlig aktualiseringsorsak och här skulle med fördel beslutsstödet ADAD kunna beskrivas, samt en tydlig beskrivning av stadens egen verksamhet Framtid Stockholm.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Socialtjänstavdelningen

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Under rubriken *Information till vårdnadshavare* (s.35 ff.) förs ett resonemang kring att socialtjänstens utredningsprocess kan komma att stå i konflikt med polisens dito. Förvaltningen menar att det måste vara tydligt i riktlinjen att socialtjänstens beslut ska grundas

på överväganden som utgår från barnets bästa och barnets eventuella behov av skydd. Övriga resonemang är sekundära.

Under rubriken *Barn som upplever våld i hemmet* står i förslaget till riktlinjer att remittering ska ske till barn- och ungdomspsykiatri, BUP, (s. 39). Här vill förvaltningen uppmärksamma att ordvalet bör stämmas av med berörda aktörer. På Storsthms hemsida finns ett nyligen publicerat dokument från Region Stockholm vad gäller socialtjänstens möjligheter att kontakta den regiondrivna barn- och ungdomspsykiatri.

Förvaltningen välkomnar kapitlets text om förebyggande insatser enligt LVU. Förvaltningen hade gärna sett att nuvarande riktlinjers beskrivning av LVU-processen behålls, då det är ett av de viktigaste arbetsområdena inom handläggning av barn- och ungdom. En tydlig beskrivning av handlägningsprocessen gällande de olika delarna inom LVU-lagstiftningen bidrar till en god kvalitet och likställighet inom staden.

Kapitel 6 Unga lagöverträdande

För att korta texten föreslår förvaltningen att Sociala insatsgrupper (SIG) flyttas till kapitlet om samverkan. Detta då SIG ska ses som en möjlighet för stadsdelarna inom ramen för samverkan med polis. Vidare kan texterna om *Våldsbejakande extremism* och *Återvändare från krigsdrabbade områden* (s.56) med fördel kortas och istället hänvisa till stadens gällande riktlinjer på området. Texten om *Lokala operativa samverkansforum* (s.62) kan tas bort då det finns en särskild överenskommelse kring detta. Det är heller inte en del i handlägningsprocessen av ett ärende. Socialtjänsten uppgift gällande uppsökande verksamhet skulle istället kunna nämnas i inledningen.

Det sjätte kapitlet har generellt en högre detaljnivå och tangerar en styrning av bedömningar. Förvaltningen menar att detta är olyckligt och att riktlinjerna bör ha fokus på handlägningsprocessen.

Ett exempel är frågan om allvarssamtal. I förslaget till riktlinjer står att *"allvarssamtal ska hållas med den unge och dennes vårdnadshavare inom 48 timmar efter det att det kommit till socialtjänstens kännedom om att den unge för första gången har misstänks ett brott"* (s.55). Riktlinjen ger litet utrymme för professionen att, utifrån annan information och omständigheter kring den unge, göra bedömningen om huruvida ett allvarssamtal inom angiven tidsfrist är lämpligt eller ej.

Förslaget till riktlinjer avseende allvarssamtal skulle därtill kunna innebära svåra prioriteringar då allvarssamtal är en resurskrävande metod.

Socialtjänstens ansvar att erbjuda stöd till den unge och hans familj är lagstadgat. Som stöd i det arbetet är det förvaltningens mening att riktlinjerna bör hänvisa till Socialstyrelsens handbok *Barn och unga som begår brott*.

Förvaltningen föreslår att texten formuleras så att den ger utrymme för nämndens bedömning av vilket stöd som ska erbjudas den unge och hans familj när socialtjänsten får information om misstanke om brott.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnberg
avdelningschef

Bilaga

Riktlinjer-handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Christina Klang, Stadsdelsdirektör	2020-04-08
Jan Rönnberg, Avdelningschef	2020-04-08